

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 3 K.

Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko pa 4.50 K.

Dopise sprejema uredništvo, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Režnja trt.

(Dalje.)

Kakor sem že omenil, se pusti pri nas večinoma vsaki trti šparon. Šparon ima, kakor znano, nalogo, da nam rodi grozdje. Ker pa prevelika množina grozdja v jednom letu trto za drugo leto preveč izsesa, ne smemo nikdar predolgih šparonov puščati. Pomisliti je tudi treba, da na takem dolgem šparonu grozdje težko in nejednakomerno dozori. „Šparon, ki ima 6 do 8 očes, je dovolj dolg.“ To velja seveda le, če je na šparonu 6 do 8 zdravih očes. V slučaju, da so nekatera očesa od mraza, toče ali katerega si bodi vzroka poškodovana, pustimo lahko daljši šparon. Ker pa zahteva mladje, ki ga požene 6 do 8 očes, precej soka, je samo ob sebi razumljivo, da se slabejim trtam ne naloži šparona, temveč se skuša take trte s kratko režnjo okrepčati za drugo leto.

Od šparona pričakujemo edino le grozdje. V jeseni, ko smo to potrgali, je šparon svojo dolžnost izpolnil, in ker tudi nima navadno močnejšega lesa, je za nadaljno vzgojo trte odveč, zato rabimo krepkih, še ne izsesanih pognankov. Da imamo tudi prihodnje leto za režnjo krepak in močan les, je že treba letos skrbeti: „Vzgojimo si ga na reznikih, ki imajo dvoje, k večjem troje očes.“ Če je reznik močan in ima dobro razvita očesa, nam bode prihodnje leto dal brez skrbi za režnjo potrebni les in zraven tega še nekaj grozdja, ni treba toraj še družega reznika, s tem bi le po nepotrebnem izrabljali moči trte.

Če opazujemo katerokoli si bodi rastlino, prepričali se bomo takoj, da sili sok večinoma v vrh, in da spodnji deli zaostajajo. Mladika, ki višje stoji, je toraj močnejša, bode prva poganjala in iz korenin največ soka, največ hrane dobivala. Ker pa ima šparon 6 do 8 očes, reznik pa samo 2 do 3 očesa in ker ima biti šparon prihodnje leto obložen z grozdom, je razumljivo, da rabi šparon več hrane, več moči. Izbrali si bomo tedaj za šparon mladiko, ki je kolikor mogoče močna in ki stoji na najodličnejšem mestu, toraj na vrhu. Reznik, ki ima le par očes in po leti le par grozdov, bode tudi spodaj pod šparonom dobival dovolj soka. „Že iz tega vzroka je popolnoma napačno, šparon narezati spodaj, reznik pa na vrhu.“ Ker si na rezniku vzgojimo les za prihodnje leto, moramo tudi skrbeti, da ne stoji previsoko. Kdor tega ne vpošteva, ima naenkrat previsoko trto.

Jako važno je tudi, da vemo, da les, ki pride iz starine, le redko kedaj rodi. „Rodoviten je les, ki stoji na dvoletnem lesu in najbolje je, če še ta na triletnem raste.“ Mnogokrat se vidi, da je

reznik ali celo šparon na starini; od tako obrezane trte ne moremo pridelka pričakovati. S tem pa ni rečeno, da je treba vse pognanke, ki pridejo iz starine, odstraniti; iz teh pognankov se da v par letih prav rodoviten del trte vzgojiti, in če je trta postala previsoka, nam bodo taki rezniki, ki smo si jih zgojili iz spodnjih pognankov, stoječih na starini, prav dobro služili za znižanje trte. Ker rabimo v prvem letu od takega pognanka le eno mladiko, zadostuje tudi, da pustimo pri režnji samo eno oko (pijanček). Omenil bi še, da je pri režnji paziti na to, da visi rana od očesa, drugače se to zalije, kadar trta joče, in oko ne požene. Zelo priporočljivo je tudi, da pri režnji tudi starino kolikor mogoče osnažimo, ker se pod odstopljeno lubadjo razni mrčesi zarode.

R. Zdolšek.

Dolenjski prašičjerejci, sejajte radič!

Dne 1. marca t. l. bil je v Novem mestu občni zbor kmetijske podružnice za novomeški okraj. Pri tej priliki je poročal upokojeni vodja grmske kmetijske šole, g. R. Dolenc, o kaj ugodnem uspehu setve takozvanega radiča za prašičjerejo, katerega je v prošlem letu g. Anton Globelnik v Bršljinu dosegel. Lansko leto je bila po Dolenjskem huda suša, g. Globelnik pa je priredil kljub temu dve stari svinji ter pet mladičev z radičevim listjem, deloma kuhanim, deloma sirovim. Poleg tega se je sem ter tja radič tudi za kravo nakosil in pokrmil. Krava je radičevo listje zelo slastno jedla in dajala več mleka nego od kake druge krme. Prostor, katerega je g. Globelnik z radičem obsejal, meri približno 1000 štirjaških metrov, a potreboval je le pol kilograma radičevega semena. Vsi navzoči gospodarji so bili o takem uspehu iznenadeni, osobito še potem, ko so slišali tudi iz ust ml. novomeškega g. prošta dr. S. Elberta jednako pohvalo radiča za prašičjerejo. Tu na velikem vrtu novomeške proštije se je namreč v prošlem letu večji oddelek z radičem obsejal in sicer z namenom, da bi se njegovo listje za krmljenje prašičev vporabljalo. Uspeh te setve je bil tudi tukaj jako ugoden. Pripomniti pa moramo še dvoje. Prvič to, da bo omenjeni radič v spomladi vnovič pogнал, ter zopet tja do konca meseca maja, ali še celo do polovice meseca junija, obilo listja za prašičjo krmo dajal, in da bojo tudi takrat izkopane ali izorane radičeve korenine prašičem kaj dobro došle. Drugič treba še sledeče pripomniti: Ako se korenine radičeve v jesenskem času izkopljejo, pravilno shranijo, ter v zimskem času pravilno v hlevih ali pa gorkih kletih s zemljo prisujejo, zaženejo lepo pisano listje, katero daje kaj fino solato skozi celo zimo.

Taka, toda k nam iz Gorice na Primorskem pripeljana solata je veljala v pretekli zimi 1 K 20 h do

1 K 28 h kilogram. Na en kilogram gre pa le 60 rastlin (korenin) tako, da se za vsako korenino 2 h lahko strži. Iz teh vrstic je pa razvidno, kako koristno bi bilo, ako bi se naši dolenjski prašičjerejci radičeve setve poprijeli. Da se to zgodi, sklenilo se je pri navedenem občnem zboru novomeške kmetijske podružnice sledeče: strokovnjak, pisatelj teh vrstic, bo šel ob nedeljah v župnije novomeške okolice, da bode po popoldanski službi božji kmetovalce k pridelovanju radiča vsodbujal in jih podučil, kako naj se tega lotijo. Pri istej priliki pa bodo podučevali tudi drugi g.g. strokovnjaki o drugih prekrovnih in potrebnih kmetijskih zadevah. Bog daj srečo! —1—

Politični pregled.

Parlament. Po kratkem zaključanju se je v sredo 10. t. m. parlament zopet sešel. Že zadnjič smo povedali naloge državnega zbora. Ministrski predsednik Bienert je jasno uvidel vse to, za to se je cel teden preje pogajal z raznimi voditelji strank. Posebno za vojaške novince gre sedaj; vladar je od Bienert odločno zahteval, da naj doseže, da zbornica dovoli vojaške novince, če pa tega ne bo storila, naj jo zaključi in si pomaga brez nje s § 14. — V torek dne 9. sušca je sklical podpredsednik Pogačnik sejo klubovih načelnikov, ki naj bi se pogovorili med seboj glede volitve na predsedniška in podpredsedniška mesta. Dogovorili so se tudi glede reda pri otvoritvi zbornice. Gessman je naznanil, da njegova stranka kandidira za predsednika Pattaja, socialni demokratje pa kandidirajo Pernerstorferja. Pri dogovoru glede podpredsedniških mest naznani dr. Šuštersič, da kandidira „Narodna Zveza“ za podpredsedniško mesto dr. Laginja mesto Pogačnika. Merodajni so bili pri tem samo osebni razlogi, ki so povzročili izpmembo — tako „Dipl. Korrespondenz“ — Pogačnikovo absolutno korektno uradovanje se hvaležno in brezpogojno, priznava. Pogačnik postane zopet načelnik brambenega odseka. Ozirati se je morala „Narodna zveza“ pri tem tudi na hrvaško narodnost, ki je pri aneksijskem sporu posebno prizadeta. Alpski Nemci pa s to izpmembo niso zadovoljni. — Otvoritev parlamenta je bila precej nemirna: Češki radikalci so z razgrajanjem motili dnevni red; pomagali so jim tudi Poljaki; ko je najstarejši poslanec Funke na poziv ministrskega predsednika Bienert prevzel predsedstvo in začel govoriti, je bil tak hrup in ropot, da govora ni bilo prav nič razumeti. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika Pattaj z 237 glasovi. „Slovenska Jednota“ je volila dr. Pacaka, ki je dobil 103 glasove, Pernerstorfer je dobil 1 glas. Za podpredsednike državnega zbora so izvoljeni: dr. Laginja (234 glasov), Staržinski (208), Pernerstorfer (207), Steinwender (211), Zazvorka (227). Ko je začel govoriti Bienert, je nastal zopet tak hrup, da ga ni nihče razumel. Po nekaterih formalnostih je novi predsednik zaključil prvo sejo.

Kaj bo z vojsko? Velevlasti so Srbiji odločno namignile, naj opusti zahteve po teritorialni odškodnini, a dosedaj še vedno ni jasnega odgovora. Korespondenčni urad sicer poroča, da je ruska vlada srbski odgovor že redigirala, oziroma odobrila in da je pričakovati, da Srbija odgovor odpošlje. Glede vsebine srbske note so mnenja različna. Nekateri nemški listi so izvedeli baje z zanesljive strani, da „se zdi“, da je Srbija opustila teritorialne zahteve, da pa glede zunanje politike, zlasti z ozirom na Bosno, ohrani dosedanjo smer. Tako poročajo z Dunaja. V Berlinu „se zdi“ diplomatom, da se bo glasila srbska nota tako-le: 1. Srbija zaupa brambo svojih koristi Rusiji in njej prijaznim velesilam; 2. Srbija ne zahteva od Avstrije ničesar; 3. srbska vlada se, v smislu resolucije, ki jo je sprejela skupščina, ne odpove svojim zahtevam. To bi se z drugimi besedami reklo: Srbija aneksije ne pripozna. V enakem smislu je govoril srbski ministrski predsednik Novaković.

Kaže se tudi vedno bolj, da Rusija igra v vsej zadevi dvoumno vlogo. Že to, da ruska vlada urejuje srbski odgovor, je kaj čudno. Belgrajsko „Zvono“ pa poroča o nekem daljšem obisku kraljeviča Jurija pri ruskem poslaniku Sergejevu, ki da je prestolonasledniku izjavil, da Rusija izpolni obljube, ki jih je storil car Nikolaj kraljeviču, in da o primernem času stopi na čelo akcije za varstvo srbskih koristi, tudi če bi pri tem morala seči po orožju. — Tudi konferenca še ni izginila s pozorišča. Angleški državni tajnik Grey je rekel, da se vrše glede konference

še neprestana pogajanja med vladami, da pa z ozirom na prizadete velesile ne more še dati podrobnih pojasnil. Dunaj s konferenco ni zadovoljen; po svojem poslaniku Forgach-u je jasno izrazil, da se hoče s Srbijo neposredno pogajati. Avstrija želi na vsak način spor mirnim potom rešiti.

Mladoturški listi poročajo, da Srbija zbira sedaj ob meji svoje čete in da združena s Črno goro naskoči Novi Pazar.

Zveza med Srbijo in Bolgarijo. Listi poročajo, da se med Srbijo in Bolgarijo napravi zveza.

Izpmemba pri bosanski deželni vladi. Cesar je namesto generala pl. Winzor-ja imenoval za šefa deželne vlade za Bosno in Hercegovino Mariana Varešanin-a pl. Vareš, infanterijskega generala, vojaškega in deželne brambe poveljnika v Zadru.

Italija. Pri državnozbornih volitvah so pridobili ministri 61 novih poslancev, konstitualci 2, radikalci 9, republikanci 5, socialisti 11, katoličani 11.

Zabavi in pouku.

Kriva prisega.

Povest. — Spisal Zorislav.

IV.

Kakor blisk se je raznesla drugega dne po vasi novica, da je Doltar po krivem prisegel. Eni so zmajevali z glavami in govorili: „Kam bosta še prišla ta dva, ker sta se začela tožariti in pravdati?“ Drugi zopet pa so odločno zanikavali, da bi mogel Doltar tako daleč priti, da bi po krivem prisegel in so trdili, da mu Kržan gotovo ni dal denarja.

Pri Doltarju je bilo vse pobito. Gospodar je dolgo spal, nato pa zlezal v klet in pil tam na življenje in smrt, da zamori svojo vest; ženske, zlasti Doltarica, so bile objokane in so molče opravljale svoje delo; Martin je hodil pobit okoli hiše, srce ga je bolelo, ker se je spomnil, da je njegov oče krivoprisežnik, da je sedaj konec vsem lepim sanjam o Kržanovi Miciki, ker je bil prepričan trdno, da mu je Kržan ne bo dal.

Ko so zvečer pri Doltarju že vsi pospali, je Martin vstal iz svojega ležišča in odšel h Kržanu pod Micikino okno. Dolgo časa je trkal na okno, ne da bi se kdo oglasil. Že je mislil oditi, ko vpraša v izbi zaspan glas:

„Kdo je?“

„Jaz, Martin!“

„Kaj hočeš?“

„Micika, ali res nimaš zame prijaznejše besede, ali si res tudi ti huda name!? Saj nisem jaz ničesar kriv! Zakaj ne prideš k oknu?“

Mesto odgovora iz sobe, dobil je Martin krepak udarec čez pleča.

„Ha, potepuh, sin krivoprisežnika, capin, ti boš hodil k moji hčeri trkat? Ti? Raje jo dam zadnjemu kočarju v vasi, kakor pa tebi!“ zakričal je Kržan in hotel še enkrat udariti Martina. Toda ta se je umaknil in pobit odšel.

„Capin capinski, lopov, potepuh, sin ubijalčev, ti boš hodil k moji hčeri v vas? Le pridi mi še enkrat, jaz ti posvetim, da ne boš nikoli več lazil okoli naše hiše!“ je kričal Kržan za odhajajočim Martinom.

Glasno kričanje je vzbudilo Doltarjeve.

„Kaj pa je?“ je vprašal Doltar.

„Samo še enkrat pridi, boš videl, kaj se pravi hoditi k k naši Miciki!“ je robantil Kržan in odšel v hišo.

Doltar od začetka ni vedel, za kaj se gre. Ko pa je čul zadnje besede razsrjenega sosedu, vskipelo je v njem. Torej njegov sin, njegov ponos, se je tako daleč izpozabil, da je šel k hčeri njegovega najhujšega sovražnika vasovat.

„Kod si hodil?“ je zavpil na sina, ko je stopil v sobo.

„V vas sem šel!“

„Kam?“

„K Miciki!“

„Ha, ti, moj sin, pa hodiš k hčeri tega vraga. Sram te bodi!“

„Zakaj naj bi me bilo sram?“ vpraša Martin.

„Zakaj, zakaj? Sedaj pa še sprašuje, zakaj in se dela nedolžnega! Jaz ti pokažem, mrcina!“ vzroji Doltar, ki ga je imel precej v glavi ter udaril sina za uho.

„Nisem več otrok, da bi me tepli!“

„Sram te bodi, da očetu svojemu nasprotuješ! Jaz sem te vzgojil in sem mislil, da mi boš kedaj v pomoč, zdaj pa vidim, kako mi vračuješ! Nehvaležneš! Hodiš k oni vlačugi . . .“

„Oče, tako pa nikar ne govorite o Miciki, ona je poštena!“

„Ha, poštena, poštena kakor ti! Raje se mi spravi takoj od hiše, kakor da bi koga onih obgovarjal. Na tu imaš denar, pa izgini, kamor hočeš!“

Martin je pobral očetovo listnico ter izginil skozi vrata. Zaman ga je klicala mati, zaman ga je nazaj klical oče, ki je storil le zato, da bi ga omečil in pridobil za svoje namere. Martin je odšel iz hiše v bližnji gozd, sedel tam na posekano drevo, in zajokal kakor otrok. Milo se mu je storilo pri misli, da ga je oče spodil od hiše, da ga Micika ne mara, da je zanj izgubljena. In srce se mu je napolnilo še z večjo bridkostjo. Še enkrat se je žalosten ozrl na rodno vas, potem pa izginil v noč.

(Dalje pride.)

Ali ste že naročeni na „Dol. Novice“?

Od kvarnerske obali 1. sušca.

Kakor je svetovno znana francoska Riviera okrog Nizze, tako si prizadeva v novejšem času postati avstrijska Riviera, katere središče je Opatija. Ko po severnih deželah, osobito našega cesarstva, burja brije in sneg zadržuje prosto gibanje pod milim nebom, na stotine in tisoče imovitejših ljudi hiti v južne kraje, da se tako ognejo nadležni zim, pa da v milejšem podnebnju prej odlože novodobne influence, katere in druge bolezn. Z mesecem marcem nastopi spomladna sezona. A tudi ves zimski čas je tu ob Kvarneru polno ptujcev. Če vzameš trikot Reka — Opatija — Lovrana, imaš pred seboj središče ptujskega prometa ob zgornjem Kvarneru. Vstopiš na katerikoli osobni parnik, najdeš dokaj potnikov, večinoma ptujcev, kar spoznaš iz njih govorice. Vožnja iz Reke proti Opatiji je zelo mikavna. Na desni ti izginjajo spred oči obrežne palače, velika kolodvorska poslopja, dalje petrolejska rafinerija, plinova tovarna in slednjič svetovnoznana tovarna za torpede, ki v pomorskih bitvah tako smrtonosno učinkujejo. Kamnito obrežje se vzdiguje, po terasah vidiš tu in tam lepe vile. Kmalo zagledaš Matulje, železnično postajo za Opatijo. Visoki gori na skalovju kraljuje stolp Kastavske cerkve. Že smo pri Voloski, ki čepi kot kamnito gnezdo nad morjem s svojo dvostolpno cerkvijo. Polno zelenja vleče nase tvoje oko, to so lavorovi logi, umetni parki s cipresami, mogočnimi tujami, smokvami, oljkami in palmami, ki so še dosti dobro prezimile.

V opatijski luki se nahajaš; lahko izstopiš ali se pelješ s parnikom dalje do Lovrane. Živahno vrvenje na pomolu. Znanci se pozdravljajo, ptujci hite do svojega stana. Med zelenjem se blišče bele vile, moderni hoteli. Nekako po sredi sem pelje široka državna cesta dalje ob morski obali. Čuješ žvenkljanje — električna železnica, vozeča od Matuljskega kolodvora do Lovrane, te vabi, da prej doseješ k svojemu cilju. Izvoščeki drdrajo memo, avtomobil ropoče, kjer te mika, tam lahko sedeš — vrvenje kakor v velikih mestih. Kjer se je nekdanj v tihi samoti glasilo petje resnih menihov v majhni opatijski cerkvi sv. Jakoba — se zdaj bujno razvija svetovno zdravilišče Abacija z vsemi novodobnimi zabavami.

Da-si tu čuješ vse avstrijske jezike in te napisi v veliki večini vabijo v nemščini, vam vendar, drage „Dol. Novice“, vaš naročnik poroča veselo vest, da je občinski odbor v hrvatskih rokah. Opatija spada v občino Volosko. Županom je bil znova izvoljen dr. Stanger, ki je tudi poslanec tega okraja v istrskem deželnem zboru. — One dni se je ob vožnji iz opatije v Reko na parniku „Peter Zrinjski“ ogrsko-hrvatske parobrodne družbe razletel parni stroj. Izletniki so bili v velikem strahu, a so se srečno vsi zopet izkrcali v luki. — Do pepelnice so bili zeló ali pa dokaj lepi dnevi, oznanjajoči bližnjo pomlad. A 25. febr. na večer pa se je vreme sprevrglo, kraška burja je razburkala morje, po noči natresla snega do 20 cm. na debelo — potem je deževalo in prvi sušec po noči je udaril s svojim repom ves Kvarner, vihar je bučal, morje šumelo, valovi pljuskali — vsa narava v revoluciji. Kakor daleč seže oko, gleda morje vse umazano po vodi, ki so jo hudourniki z gorá vanj pridrvili. Ptujci majejo z glavo misleč: to naj bo zaželena pomlad! — Eksceleuca dr. Lueger, dunajski župan, biva od pustne nedelje v krasnem „hotelu Lovrana“ ter dela izlete v avtomobilu na vse strani. Vaš izvestitelj je izvedel, da se dobro počuti, le noge mu nagajajo.

Od kvarnerske obali 5. sušca.

Kdor misli, da se po tej divni okolici Opatije nahajajo samo lahkoživci in oni, ki jih mika italijanski „dolce far niente“, se moti. Najdejo se tudi ljudje, ki življenje presoajo i od resne strani. In uprav postni čas vabi k temu. Vaš izvestitelj se je tega prepričal, ko je pepelnico sredo slučajno prišel v opatijsko cerkev sv. Jakoba. Pred vratmi je namreč oznanilo za postni čas v raznih jezikih — in glejte na prvem mestu v hrvatskem, kar se nikjer drugod ne opazi, ampak povsod se šopiri nemščina in laščina. Stopi v cerkev, ki je bila napolnjena odličnega občinstva ter zvesto poslušala postnega pridigarja — in koga spozna pred oltarjem? To je p. Zen-Ruffinen, ki je lani v Novem mestu imel veliki teden postna premišljevanja. Letos jih ima vsako sredo tu za ptujce — Nemce. Moram reči, da me je ganilo, kako so dame in gospodje poklekovali in glasno razločno molili — ne pa mrmrali, kakor se včasih tu in tam sliši. Čujem, da so večinoma Dunajčani. To se opaža tudi pri „Hotel Lovrana“, kjer biva zdaj njih župan dr. Lueger. Večkrat električna ondi obstane in izstopajo deputacije, ki obiskujejo svojega priljubljenega voditelja. Dne 3. marca ga je obiskal tudi hrvatski poslanec Spinčić, ki biva v Opatiji.

Ako se voziš z električno ali se šetaš na obrežni krasni stezi, vidiš povsod krasne vile, hotele, penzije, sanatorije od obali pa daleč gori proti hribovju. Samo med Ičići in Iko je še nekaj praznega prostora, katerega so pa po izvestju poslanca Spinčića kupili Hrvatje. Ičići imajo tudi hrvatsko šolo „Družbe sv. Cirila in Metoda za Istru“ z izvrstno učiteljico. Ičići in Ika sta lepi še hrvatski vasi. Naprej pa se zopet vrste vila za vilo — ena lepša memo druge tja do Lovrana. To mestice je še v italijanskih rokah. Na občinskem uradu se šopiri samo „Podesteria Laurana“, kakor bi Hrvatov tu niti ne bilo, dasi so v večini. — Vreme je še zmir neugodno. Neki večer in ponoči je bil silen vihar. Vzdigal je velikanske valove, ki so do 20 metrov visoko pljuskali čez obrežje na bližnje vrtove.

Dopisi.

Iz Prečine se poroča, da se je g. župniku A. Šmidovniku zdravje zdatno zboljšalo. Hvala Bogu! Farane navdaja zopet veselo upanje, da njihov dušni pastir, ki skrbi tudi izredno za njihovo časno blagostanje, zopet popolnoma okreva. Ginljivo je bilo videti, kako je vse ljudstvo v župni cerkvi in v podružniških cerkvah solznim očesom molilo za zdravje gospoda župnika. Bog daj delavnemu gospodu kmalu zopet krepko trdno zdravje!

Iz Ajdovca. Dne 1. marca je umrl v Ajdovcu gostilničar Franc. Trevnik, ki je bil znan na daleč okoli radi spretnosti vigranju na harmonike in občepriljubljen v celi župniji. — V tukajšnji hosti se je ponesrečil neki delavec iz Hotederšice pri sekanju drv. Zadelo ga je padajoče drevo, mu posnelo kožo s čela in mu baje prebilo lobanjo. Odpejali so ga v bolnišnico v Kandijo in ne vemo, če je še živ. — Dne 2. marca je bil pri nas zjutraj grozen vihar. Začelo je dežiti in sedaj ni pot ne za sani, ne za voz. Upamo, da se kmalu na boljše obrne, ker se bliža sv. Gregor.

Iz Stopič. „Kmetijski razgovor“ se je prav dobro obnesel. Kakor navadno pri nas, so gg. govorniki tudi sedaj imeli čez 300 poslušalcev, ki so z velikim zanimanjem sledili izvrstnim predavanjem. Prvi je nastopil g. nadzornik Skalicky in nam govoril o vinstvu s posebnim ozirom na napake in bolezn. lanskega pridelka. In precej drugi dan se je čulo: ta pa ta in zopet ta je celi dan in še po noči vino pretakal, ravna se po nasvetih vinskega strokovnjaka. Kaj naj pa rečem o g. vodji Dolencu? Impozantna prikazen! S prvim stavkom nas je pripravil v dobro voljo. Priporočal je sejanje „radiča“, o kojega koristi bi g. Globelnik in drugi Bršljinci vedeli mnogo povedati. G. vodja ni govoril gluhim ušesom; ima vže v rokah nekaj naročil tudi od nas. Za „vinstvom“ in „svinjstvom“ je pa prišlo na vrsto „živinstvo“. Ob sebi se razume, da je g. vodja Rohrman izvrstno rešil svojo nalogo. Oglasil bi se rad k besedi tudi adjunkt g. Zdošek in nas opozoril na pravilno režnjo trt, pa je bilo uže prepozno. — Gospodje! na svidenje še drugi pot, pa še bolj na široko in globoko; gospodarji, vi pa več vprašanj. K sklepu moram izpolniti še svojo obljubo: Za zabavo je skrbel s svojimi medklici stari „Bajer“, ko je poprej počastil in z vsem spoštovanjem globoko se priklonil kralju alkoholu. Zažugal sem mu, da ga bom dal v „cajtenge“, ako ne bo miroval.

Iz Hinj pri Žužemberku. Dne 26. t. m. bo tukaj prvič velik semenj, ki je bil prej ob Mariji Magdaleni. Ker se v Suhi Krajini sedaj ne manjka debelih volov, zatorej se najljubneje vabite mesarji in drugi kupci za debelo živino. Vabite se tudi Dolenjci in drugi, da priženete svojo živino; kajti pomlad se bliža in potrebovali bomo za delo vsak par dobrih volov. Semenji bo zopet na starem prostoru, na vasi. Pridite torej v obilnem številu, da se zopet obnove nekdanji veliki semnji v Hinjah.

Toplice. Topliški župnik kmalu po Veliki noči odide v začasni pokoj. Poslovil se je pismeno pri svetlem knezu Auerspergu, ki ima patronat nad župnijo. Knez se je nad vse prijazno zahvalil, obžaluje župnikov odhod, želel je še dolgo videti Toplice pod njegovim vodstvom in v priznanje zaslug mu dovoljuje brezplačno stanovanje in kopeli, če bi kedaj kot kopališki gost Toplice obiskal. Župnik bo dražbenim potom prodal vso premičnino: konje, živino, vozove za lahko in težko vprego, pohištvo, slike, kmetijsko orodje itd. Dražba bo poprej naznanjena.

Pojavil se je nepričakovano velik dobitnik ubožcev, naš rojak Matija Hutter, bivajoč v Everett, Wasch. Pošilja župniku darove za stare revne ljudi. Dohodkov ima 13.200 K na leto.

Vas Podturn pri Toplicah. Še zdaj ne moremo pozabiti nagle, nepričakovane smrti našega milega rojaka, župnika Jan. Zupančiča, ki je dne 19. jan. t. l. v Krki utonil. On, ki je bil tako izvrsten plavač, ki je znal vse plavarske umetnosti in je po tri ure na vse načine vodo mojstroval, pa nazadnje v Krki utone! Čudna usoda! Rojen je bil rajnik 6. jul. 1959 v naši vasi na dobri kmetiji pri Anzeljčevih h. št. 16. Kot dijak in bogoslovec je bil vseskozi zglednega obnašanja. Vsi smo ga spoštovali, nihče ni na njem opazil kaj spodtikljivega. Silno je ljubil svoje starše in po smrti njih vsako leto prišel opraviti sv. mašo in na grobu molit za njih duše. Domača vas Podturn in fara Toplice mu je bila nad vse pri srcu. Za podružnico sv. Nikolaja je že pred nekaj leti kupil čedno svetiljko za večno luč in je v oporoki zapustil 100 K, istotako župni cerkvi sv. Ane 100 K in za mašno ustanovo 600 K. Nameraval je celo prositi za podelitev topliške fare in zidati novo cerkev, ker je bil ves vnet za lepoto božjih hiš. Smrt je prečrtala njegove blage namene. Bog mu daj večno plačilo!

• **Iz Št. Jerneja.** Ko sem v zadnjem listu od 5. marca t. l. bral uvodni članek: „Dolenjcem v pojasnilo in prevdarek“, sem se kar začudil, da je še tako malo naročnikov na tednik „Dol. Novice“. Ko bi se v vseh onih krajih, kjer je še le po jeden naročnik, in tudi po onih, ki so z vprašanjem zaznamovani, vsaj štirideset do petdeset naročnikov zglasilo in pošteno plačevalo, gotovo bi mogel list točno izhajati. — Tudi ta nasvet se mi dopade, da bi posojilnice za zdaj več iztisov naročile, ter jih v vasi oddajale takim gospodarjem, od katerih je upati, da se potem na list naroče. Agitacije je treba za list, pa bo že šlo. Koliko denarja se zdaj ob času vinotočja, tako imenovani pušenšanki nepotrebno za vino izda, kaj se ne bi te tri krone zamogle pribrati in list plačati?

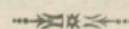
• **Z Gorenjskega.** V zadnjem listu „Dol. Novic“ berem, da še ni gotovo, da ostanejo tednik. Pripomnim, da sem zvest naročnik vsa leta, tudi sedaj, ko sem tu na Gorenjskem v pokoju uže skoro tri leta; zato iskreno želim, da bi se Vaše „Novice“ ne samo ohranile, marveč ostale tudi tednik, ker prinašajo toliko strokovnih člankov. Dolenjskim rojakom bodo v resnici še mnogo koristile.

Iz Egipta. V hiši, kjer ni gospodinje, je vse narobe; v deželi kjer ni denarja, je vse brezposelno. Brez dela pa ni jela, pravi pregovor. To se sme dandanes trditi o Egiptu. Tukaj vlada denarna kriza. Promet je obtičal, trgovci drže roke križem, delavci so brez dela. Neizogibna posledica tega je splošna reva in beda. Vse je tako klaverno in kilavo, kakor zvonovi na Veliki petek. Ulice so polne beračev, a ne morebiti vsakdanjih, zakrpanih, zmrušenih, ampak beračev — bivših trgovcev, uradnikov itd. Na boben so prišli, odslovili so jih iz službe; prosjačiti morajo v — fraku. „V žepu tema — v licih mrak, v želodcu pa — nič.“ Tako je. Res žalostna, nesrečna doba za Egipt. In kdo zna, kedaj bo temu konec? A reva le raste in raste, kakor gobe po dežju. Že predlanskem se je zabliskalo, banke so se zaprle, bobni so zapropali, solze so lile. Na tisoče bogatašev, uglednih mož, poštenjakov je prišlo na — beraško palico. In to brez lastne krivde. Seveda, ako so takšni trpeli, so nižji krogi to še bolj občutili, pa tudi — nepošteni.

Kdor ima denar, ga stiska, ga ne pokaže. „Bolje drži ga, nego lovi ga“ si mišli. Nastala je splošna nezaupnost. Kredita ni. Ničesar se ne dobi več na — kredo. „Z denarjem — vse,

brez denarja — nič,“ to je dandanes geslo v Egiptu. In v takih okoliščinah trpé vsi več ali manj. Tudi Slovenci. Zaslužka ni pa ni; pa tudi ne — kruha. Marsikak slovenski rojak ali rojakinja občuti to v sedanjem času v Egiptu. Marsikaka tudi slovenska družina — prej pri obilni mizi — danes strada. Prihranki so pošli; treba je prodati, zastaviti zlatenino, obleko, kar je še mogoče pogrešati — do konca. Ko sili voda v grlo, se grabi za zadnjo bilko. Pri konzulatih, podpornih društvih, dobrodelnih zavodih je vse natlačeno prosilcev, revežev. — Ta prosi kruha, oni obleke, drugi postelje, službe itd. Z izgovorom „krize“, „izgube“ in „ekonomije“ se odkrižujejo povsod iskalcev dela.

Seveda občuti precejšen udarec tudi naša slovenska šola. Številni prijatelji in gmotni podpiratelji tega našega zavoda so tudi obnemogli, nimajo, ne morejo dati. A vendar, vkljub vsem težkočam, vstrajno vozijo težak voz gospodje odborniki in sestre učiteljice. Z božjo pomočjo se vse prestane. Tako bo tudi naša šola vspešno klila in cvela pod vodstvom vrlih sester-učiteljic iz Maribora. Pa, upajmo, da menda ne bo trajala ta revšina več dolgo časa, da se bo zopet začelo novo, boljše življenje. Bog daj! — Srčen pozdrav!

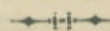
Belokranjski glasnik.

Iz Radovice sa nam piše med drugim: Glede „Dol. Novic“ bi predlagal: naj se počaka s prenehanjem tednika vsaj za četrto leto, ker se potem lahko proračuni, ako se razmere ne zboljšajo. V tem času pa naj bi vsi somišljeniki, gotovo tudi člani denarnih zavodov, gospodarskih in drugih društev, predlagali v odborovih sejah, da bi se naročilo nekoliko iztisov „Dol. Novic“, ki se naj oddajo bolj revnim in branja željnim. Drugo leto bojo gotovo skrbeli, kateri dobé list brezplačno, da si ga naročé, ker se jim bo prikupil... Storimo, kar bo v naših močeh, da „Dol. Novice“ ostanejo tednik. — Drugi naročnik pa piše: Dobil sem zopet štiri nove naročnike za „Dol. Novice“, mogoče še kje kakega iztaknem. Naročnino sem poslal po poštni nakaznici. Strašno grdo vreme imamo zmeraj. Bog nam daj kmalu lepo vreme, ker nam bo delo vse naenkrat prišlo na polju in v trtju, a delavskih močij nam zmeraj primanjkuje.

Dostavek uredništva: Nasvete smo upoštevali. Ako bi vsaj polovica naročnikov tako agitiralo kot pri Vas, pa smo na trdnem. Pozdravljeni!

Iz Adlešič, 4. marca. Danes po noči in sicer okoli 3. ure nastal je ogenj pri Mikotu Vardijanu v Dolenjih št. 2. V kratkem času mu je vpepelil hišo, svinjake in hleve s kletmi vred. Ker je bilo vse s slamo krito in razun hlevov, ki so zidani, vse leseno, se je ogenj prav hitro razširil na vsa ta poslopja. Svinjaki so mu pogoreli do tal. Postavil si jih je iz hrastovega lesa še le pred 2 leti. Od hiše pa so ostale sicer lesene stene, a dve sta močno ožgani. Zgorelo mu je tudi okrog 200 K denarja, vsa krma, vse suho meso, ki je viselo še v dimu in 13 kokoši. Živino so k sreči rešili, a nima ji zdaj kaj polagati. Zavarovan je bil za 1100 K, a škode ima veliko več. Zavarovan je bil pri „Vzajemni“. Kako je nastal ogenj, se ne vé.

Iz Semiča. Dne 4. t. m. je bil v Semiču uradni sodni dan. Po prizadevanju okr. sodnika metliškega g. Fr. Regally-ja so se dovolili v tem letu še sodni dnevi v Semiču 1. aprila, 6. maja, 3. junija, 1. julija, 5. avgusta, 2. sept., 19. okt., 4. nov. in 2. dec. Brez dvoma bode to za prebivalstvo semiške občine v veliko gmotno korist, ako se bode te dobrote modro posluževalo ter ne brez resnične potrebe sodnih dni izrabljevalo v to, da bi se laglje tozarilo. G. okr. sodnik Regally je s tem svojim činom, da se je tako vstrajno in z uspehom potegoval za sodne dneve v Semiču, kmečkemu ljudstvu pokazal veliko naklonjenost. Je žal, da je prišel na uradni dan v Semič prvič in zadnjič, kajti v kratkem se preseli na novo službo kot okr. sodnik v Radovljico. Blagega, vestnega in jako natančnega sodnika sicer privoščimo Gorenjcem, vendar ga bomo Belokranjci težko pogrešali, ker je postal tu radi svoje velike potrpežljivosti splošno priljubljen. — Naj bode pri tej priliki še omenjeno, da bi Semičani prav nič ne ugovarjali, ako bi hotel dež. odbor v dogovoru z dež. vlado poskrbeti tudi zato, da bi še okr. zdravnik po jedenkrat ali dvakrat na mesec prihajal uradnim potom v Semič. Ni namreč posebna ugodnost, ako se mora v hudi zimi in po slabih potih hoditi za časa bolezniskat zdravnika v 2 uri oddaljeno Metliko ali Ornomelj. Razume se, da so občine prve, ki naj vložé na pristojnem mestu tozadevno prošnjo.

Domače novice.

Imenovanje. Njegovo veličanstvo cesar je imenoval g. Antona Levec, dež. sodnije svetnika v Rudolfovem višje deželne sodnije svetnikom v Gradcu. — Za provizoričnega voditelja dvorazredne šole v Brusnicah na mesto pok. g. nadučitelja Iv. Žnideršiča je imenovan g. Jožef Dolgan.

Solska vest. Tukajšnje ljudske šole nadzoruje g. deželni šolski svetnik Fr. Levec.

Umrla je 6. t. m. ob 1/4 7. uro zjutraj v prošnji mati mil. g. prošta, gospa Elizabeta Elbert roj. Hessert. Rojena je bila v Deidesheimu na Bavarskem, pozneje je prišla kot soproga tovarniškega uradnika na Kranjsko, kjer je živela v Ljubljani, zadnja leta pa v Novem mestu pri svojem iskreno ljubljenem sinu. — Pokojnica je bila dobra, krščanska žena kot je malo takih. Dobra mati svojim otrokom — bila je vzor matere — je skrbela zanje do zadnjega trenutka. Vse njeno življenje je potekalo med dvema mejnikoma: Moli in delaj! Delo je ljubila do sive starosti, a z delom je spajala tudi globoko srčno pobožnost. Tako tiho, skromno je bilo njeno delavno življenje, da je samo oni, ki je imel veliko srečo občevati z blago pokojnico, mogli spoznati krepkega njenega duha in občudovati njeno usmiljeno srce. Le dvojno pot je poznala: v cerkev k molitvi in potem zopet k delu. Sovraštva ni poznalo njeno srce, tuja je bila njenemu mehko čutečemu srcu vsaka beseda zoper bližnjega, dejansko ljubezen do bližnjega je nesamopridno kazala v vseh slučajih. Bila je — kakor pravi sozhalno pismo — svetel vzgled pobožnosti, samozatajevanja, krepkega dela in prave ljubezni do bližnjega. Lepo življenje, lepa smrt! V petek zvečer ji je podelil sin njen, mil. g. prošt sv. zakramente za umirajoče, srčno-hvaležno se mu je zahvalila za to, drugo jutro pa je izdihnila svojo lepo dušo, ravno ko je mil. g. prošt pri sv. maši imel povzdigovanje. Lepa smrt, sveta smrt! Ko je ležala na mrtvaškem odru, sredi mnogih krasnih vencev, jo je hodila kropit neprestano množica ljudstva. Kdor jo je poznal v življenju, vsak je rekel: sliša je v nebesa po zasluženem plačilo. — Kako prijubljena in visoko spoštovana je bila draga pokojnica, kaže veliko število ustmenih in pisanih sozhalnih izjav, posebno jasno je pa to pokazal veličasten pogreb. Sprevod je vodil mil. g. prošt, blagoslov v kapeli na pokopališču je pa opravil mil. g. opat iz Zatičine. Med sprevedom je pela duhovščina ginljivo „Miserere“. Udeležila se ga je dekanijška duhovščina, frančiškanski konvent in oni Usmiljenih bratov, zastopani so bili vsi tukajšnji uradi, vse šole in meščanstvo polnoštevilno. Gimnazijski pevski zbor, pomnožen še z drugimi odličnimi gospodi-pevci, je pod vodstvom g. Hladnika zapel pred prošnji in na pokopališču v srce segajoči žalostinki. — Blag spomin preblagi gospej med nami, njeni duši pa pri Bogu večno plačilo!

Umrla je dne 5. t. m. gospa Roza Rosina, roj. Marin v visoki starosti 79. let. Pokojnica je bila soproga odvetnika Rosine, ki je že pred 40. leti in popred kot vrl narodnjak zbiral okoli sebe zavedne Slovence. Njegova gostoljubna hiša je bila čislana širom naše Slovenske zemlje. V narodnem duhu je že tedaj vzgojil svoje otroke, izmed katerih je postal eden notar, drugi sodnik, tretji častnik, četrti živinozdravnik; izmed hčera je bila ena soproga deželnega ravnatelja, druga je soproga deželnega glavarja, tretja učiteljica itd. Obitelj odvetnika Rosine je bila zlasti v Novem mestu veleugledna in to je zaslužila še posebno zaradi dobrosrčnosti pokojnice, ki je bila skrbna mati svojim otrokom, dobrotnica revežem in vzorna gospodinja v svoji rodbini. Sama rojena v imoviti trgovski hiši, je bila ves čas svojega dolgega življenja vzgled pridne gospodinjice, skrbeče matere svojim trinajstim otrokom, ki jih je najboljšo vzgojila. Dasi je v tem času preživela veliko britkega, ker je mnogo njenih ljubljencev pred njo leglo v grob, vendar je imela v ostalih zadostno zadoščenje, ko je videla, kako lepo napredujejo in so čislani v svoji domovini. Čeprav je zadnja leta zelo opešala, vendar je bila na duhu še vedno čila, dokler ni po dolgem bolehanju zadnji petek 5. t. m. lahko umrla. Ž njo izgubi naš narod eno najplemenitejših žena in mater, kakoršnih naj bi imel naš slovenski narod mnogo. Obilen trud, žrtve in trpljenje, ki jih je v korist svoji blagi obitelji radovoljno prestala, naj ji pridobé milo sodbo pred Večnim in naj ji bode stoterno poplačano v nebesih! Kako je bila prijubljena, to je pokazal tudi veličasten pogreb, ki se je vršil pretečeno nedeljo, 7. t. m. na šmihelsko pokopališče. Razen zalujočih sorodnikov ji je izkazala zadnjo čast najmnogobrojnejša množina znancev iz Kandije, Novega mesta in iz okolice. Naj v miru počiva blaga gospa!

Umrl je dne 6. t. m. g. Jernej Hutter, markêr v novo-meški kavarni v starosti 31 let. Dasi je bil po narodnosti Kočevcevec in nemškega mišljenja, je bil vendar vsled svojega miroljubnega in taktnege vedenja do vseh gostov te kavarne prijubljen, ker se ni nikdar vmešaval v politične boje. Zapustil je je mlado udovo in štiri nepreskrbljene otročiče. Vsakemu Novomeščanu se je smilila usoda tega moža in njegove sedaj zapuščene rodbine. Vsakdanji gostje te kavarne so zato tudi radovoljno zbrali znatno svoto 125 K v namen prve podpore zapuščenim rodbini. Blagim srcem bodi v podporo priporočeno ta obitelj!

Prečna in Mirna peč. Letos je bila dolga in dokaj mrzla zima in treba je bilo precej kuriti, da so se peči segrele; in glejte, tudi Mirna peč se je ogrela, dasi je bila preje mrzla. — Velikansk kup opeke so imeli Mirnopečanje v Prečni, kjer so ga kupili od Prečenske cerkve za svojo bodočo cerkev. Dolgo se niso ganili, ampak, ko so pa začeli voziti, jim je šlo pa tako izpod rok, da so nekateri bolj šaljivi rekli: „Komaj se bomo dobro navadili, pa nam je bo zmanjkalo,“ in res, komaj še za en par klobukov jo imajo tukaj. Le naj ostane Mirna peč gorka, pa bodo kmalu imeli krasno, prostorno cerkev, kakor kažejo lepi načrti. Nekateri sicer menda pravijo, da je treba ni, da je stara dosti trdna; no trdna morda že, ampak tako premajhna, da bi se morali vsi Mirnopečanje ne samo 40 dni, ampak celo leto močno postiti če bi se hoteli vsi notri stlačiti.

Družba sv. Cirila in Metoda. Nabiralniki so dali v jan. in febr. skupaj K 255.70 + K 2 in sicer: Ferlič Lud. K 21.40 + 27.30 + 30.50 (skupaj 79.20 K); Poula (Krištof) K 38.30; Jakše K 26 + K 4 v dec. 1908 (K 30); Gačnik K 10 + 10 + 9 (K 29); kavarna K 22.60; Jacaz K 18 in 2 K od dobička pri razprodaji narodnih razglednic; Rosman (Na vratih) K 16; pri Nacetu (Brunner) K 11.60; Štembur K 11. — Mesečnih darov po 1 K so plačali: za jan.: Brousil, Gilly, Meršol; za jan. + febr.: Bezeljak, Gebauer, Majcen, Vadnjak, Volf; za jan., febr. in marc: Buchar, Gandini, Masej, Mičetič, Neimenovan, Perdan, Skale, A. Škerlj, Iv. Škerlj, Vojska, Zdolšek in Žitek; za vseh 12 mesecev skupaj in naprej dr. Schegula.

Vzglede izredne narodne požrtvovalnosti. Gospod, ki noče biti imenovan, je te dni priglasil sebe, svoja dva otroka in svojo soprogo kot mesečne podpornike družbe sv. Cirila in Metoda ter plačal za vseh 12 mesecev naprej, in sicer za zadnje tri po 1 K za vsacega na mesec, za sebe pa po 2 K mesečno. — Čast in slava ter večni spomin takemu narodnjaku in njegovi vrli družini, njegovi požrtvovalnosti pa obilo posnemalcev.

Blagajnik podružn.

Občni zbor „Slovenske Matice“ za leto 1909 bo v ponedeljek dne 26. aprila (ne 19. aprila) ob 8. uri zvečer. Samostalne predloge je po § 4 b) društvenih pravil vsaj štirinajst dni pred občnim zborom prijaviti odboru.

V cesarice Elizabete bolnico v Novem mestu je bilo v mesecu februarju 1909 vzprejetih 32 bolnic, od meseca januarja jih je ostalo 42 v oskrbi, skupaj tedaj 74. Od teh je zapustilo bolnično 16 ozdravljenih, 11 izboljšanih, 3 neozdravljene; umrle so dve bolnice in sicer obe za srčno hibo. V oskrbovanju za mesec marec je ostalo 42 bolnic, oskrbovalnih dni se je nabralo v februarju 1126, povprečno 15.22 dni na eno bolnico. Iz teh podatkov, kateri so pa v mesecu marcu se precej zvišali, je razvidno, da bolnica zelo napreduje. Poslani so bili v zadnjem času naslednji darovi: Slavno županstvo Adlešiči je darovalo 10 K, sl. posojilnica za Loški potok, Drago in Travnik 30 K, č. šolske sestre v Šmihelu dva krasno izdelana prta za obhajilno mizo, g. lekarnar Bergmann znesek 25 K, katerega so zložili gg. dr. Ahazhizh, dr. Defranceschi, Bergmann, Rosmann in Pauser namesto venca umrlejši gospej materi mil. g. prošta. Dalje so darovali iz istega vzroka g. Julij Elbert, solastnik tvrde Kastner v Ljubljani, 50 K; preč. g. dekan Janez Nagode 10 K; č. g. Franc Vidmar, kapelan v Krškem 5 K. Bog povrni!

Bolnica v Kandiji. Od meseca prosinca je ostalo 93 bolnikov, meseca svečana je bilo sprejetih 164; bolnico je zapustilo 158 bolnikov, med temi ozdravljenih 99, zboljšanih 50, neozdravljenih 4, umrlo 5. Svota oskrbovalnih dni znaša 2933 dni, povprečno na enega bolnika 11.4 dni.

Sejmi v Kandiji. Kakor smo že naznanili, naznanjamo še enkrat, da so v Kandiji sejmi za govedo, svinje in drobnico le mesečni, t. j. vsak četrtek po 15. dnevu dotičnega meseca, ne pa vsak četrtek. To se naznanja posebno kupcem, da ne bodo imeli nepotrebnih potov. Slovenske liste se prosi, da to ponatisnejo.

Umrljivost ljudi v Brusnicah je letos silno velika: lansko leto dva meseca nismo imeli nobenega mrliča, letos pa v dveh mesecih že deset.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico (reg. zadruga z neomejeno zavezo) je imela meseca svečana 1909 prometa K 219.530.36. Vložila 145 strank K 40.383.39, dvignilo je 168 strank K 44.726.13. Posojil je bilo danih 95 strankam K 54.492.81, a vrnilo je 153 strank K 39.798.45.

Dobava železniških pragov. C. kr. trgovsko ministrstvo naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo na trgovski borzi v Bruslju dne 17. marca 1909 ob 12. uri popoldne vršila ponudbena razprava za dobavo hrastovih in bukovih železniških pragov (švelarjev). Dotični pogojni zvezek št. 123 leži pri c. kr. avstrijskem trgovskem muzeju na Dunaju.

Gospodarske drobtine.

— **Praktični pouk o režnji trt** priredi vodstvo kmetijske šole na Grmu v šolskem vinogradu v Cerovcih to nedeljo 14. marca ob 3. popoldne. Opozarjamo na to naše vinogradnike, ki naj se zbero k temu poduku pri zidanici v Cerovcih.

— **Kmetijski razgovor v Brusnicah.** V nedeljo 21. t. m. priredi kmetijska podružnica v Novem mestu drugi kmetijski razgovor v Brusnicah in sicer ob 3. popoldne v prostori ondotne ljudske šole. Opozarjamo na to, da je bil zadnji kmetijski razgovor, ki se je vršil v Stopičah, prav dobro obiskan in da se ga je udeležilo okoli 300 gospodarjev. Govorili so: Skalický o kletarstvu, Dolenc o pridelovanju radiča in Rohrman o gnojilih, o pridelovanju krme in prasičjireji. Pri tem se je odgovarjalo na razna vprašanja, ki so jih stavili gospodarji.

— **Važno za konjerejce.** Dne 24. aprila se bo vršilo v Št. Jerneju nakupovanje plemenskih kobil za vojake, ki se pa takoj zopet prepuste dotičnim prodajalcem v zasebno oskrbo ali tudi drugim. Kakšne kobile se bodo kupovale in pod kakšnimi pogoji se prepuste v zasebno rabo, se izve iz dotičnega razglasa c. kr. deželne vlade, ki ga je dobilo županstvo. Kupljene kobile morejo dobiti le konjerejci, ki niso nad 15 kilometrov oddaljeni od dolenskih žrebčarskih postaj.

— **Državne podpore za zboljšanje govejih hlevov.** Kdor želi prositi za tako podporo, mora najprej svoj hlev zboljšati, se le potem je vložiti prošnjo, ki pa mora biti do 1. septembra t. l. predložena glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani. Gospodarji ki izboljšanje hleva prej izvrše, naj se takoj oglašijo, da se zamorejo hlevi pravočasno pregledati.

— **Oddaja plemenskih prasičkov.** Kmetijska družba bo oddajala spomladi plemenske mladiče jorkširskega plemena v starosti 10 in več tednov in sicer za polovično ceno. Oddajajo se mrjasci ali pa svinjica z mrjaščkom vred. Dotične prošnje naj se takoj vložijo, ker se bodo reševale po vrsti, kakor bodo dohajale in takrat, kadar se dobe plemenski prasiči, ki niso vselej v potrebnem številu na razpolago. Vsak kdor hoče dobiti plemenske prasiče, se mora zavezati, da jih obdrži za pleme, dokler bodo sposobni in da bo pripuščal mrjasca tudi svinjam drugih gospodarjev.

— **Živinorejcem, ki želijo kupiti bika murbodenskega plemena** in prositi v ta namen c. kr. kmetijsko družbo da jih dobe za polovično ceno, opozarjamo, da je vložiti dotične prošnje do 1. aprila t. l. Opozarjamo pa tudi vse druge naše živinorejce, ki želijo sami kupiti plemenskega bika, da se jim nudi ugodna prilika v to, ko bo družbeni odbornik A. Pavlin kupoval bika na Zgor. Štajarskem. Takrat naj se pridružijo in naj bika sami izbirajo. Kdor želi biti pri nakupovanju navzoč in sam kupiti plemenskih živali ali pa se poučiti o živinorejskih razmerah na Zgor. Štajarskem, naj se zglašijo pri kmetijski družbi v Ljubljani. Biki se imajo kupovati mesca maja.

— **Trtna rezina kot krma.** Na Dolenjsko dobimo devet strojev za mletje trtne rezine, ki nam ima pomagati pri letošnjem pomanjkanju krme. Ti stroji se že postavljajo, tako, da se bo delo z njimi že ta teden lahko pričelo. Zmleta rezina se mora sproti pokladati in po malem dajati poleg druge krme. V naših razmerah bo zadostovalo, ako je bodemo pokladali za eno tretjino druge krme. Če potrebuje krava po 15 kg krme na dan, naj se daje trtne rezine po 5 kg na dan, toraj dobro tretjino. Pozneje se lahko več poklada, tudi še enkrat toliko. Dobro je, da se zmleta rezina poškrpi nekoliko s slano vodo, da jo živina rajše žre. Da bodo vedeli, kako tečna je taka rezina, jim povemo, da zaleže 100 kg trtne rezine za 50 do 60 kg sena.

— **Kako napravimo trtno kolje bolj trpežno.** Najbolje s tem, da ga namakamo v razstopini modre galice. Kolje je najprej ošpčiti, potem pa postaviti v kadi, kjer se nahaja v vodi raztopljena modra galica. Za vsakih 100 litrov vode je vzeti po 2 kg modre galice. V kadi mora biti toliko vode, da stoji tekočina višja kakor pridejo koli v zemljo.

— **Zakaj nam češplje ne obrode.** Novejše izkušnje kažejo, da so češplje silno občutljive v cvetju in sicer proti vlažnemu in proti suhemu zraku. Suhi vzhodni vetrovi so strup češpljevemu cvetju. In tako tudi marelicam. Lahke sapice in lepo solnčno vreme so ugodne češpljevemu cvetju. Ker je pri nas o času češpljevega cvetja rado neugodno vreme, zato tudi vidimo, da nam češplje najraje obrode v zavetnih legah, v zavetju drugega drevja in da nam na prostem stoječe drevje navadno slabo rodi.

— **Letošnja zima** je izvanredno trpežna in dolga, vsled česar nam bo vse delo močno zaostalo. Sredi marca smo, pa še ne moremo pričeti s pomladnim delom. Bati se je, da nam bo spričo pomanjkanja delavcev letošnje delo tako zastalo, da bo v veliko škodo našim gospodarjem.

— **Poziv podružnicam in županstvom glede cepljenja prasičev proti rdečici.** Kužna bolezen rdečica pri prasičih se je silno razširila in povzročila našim gospodarjem ogromno škodo. V preteklem letu so bile na Kranjskem občine, kjer je po več sto prasičev poginilo za to kugo. Edino zanesljivo sredstvo proti kužni bolezni rdečici pri prasičih je cepljenje živali z varnostnim cepivom. Podpisani glavni odbor je v svoji seji dne 28. decembra 1907. sklenil to cepljenje uvesti in organizirati. Leta 1908. se je na Kranjskem cepilo nad 6000 prasičev, in jih je od njih le kakih 20 pozneje zbolelo in 10 poginilo; vendar je c. kr. kmetijsko ministrstvo nastalo škodo vsled posredovanja kmetijske družbe popolnoma povrnilo. Zvršitev cepljenja bo tudi v l. 1909. posredovala. Upati je, da se od strani države in dežele dobe znatne podpore, da se bo cepljenje moglo kolikor mogoče ceno zvršiti. S cepljenjem prasičev se bo pričelo že meseca aprila, in da bo mogoče vse potrebno pravočasno ukreniti in napraviti, se podružnice pozivajo, da nemudoma naznanijo, če žele za svoj okoliš skrbeti za varnostno cepljenje proti rdečici pri prasičih in koliko prasičev, v katerih vaseh in pri katerih posestnikih bo približno treba cepiti. Pripomni se, da se naročila za cepljenje lahko priglašajo pri c. kr. okrajnem živinozdravniku dotičnega okraja kakor tudi pri deželnih živinozdravnikih v Metliki, Vipavi in Škofji Loki. Ker se pa v nekaterih krajih posebno v državni službi stoječi okrajni živinozdravniki zaradi preobilnega posla ne morejo s cepljenjem baviti, bo za dotične okraje c. kr. kmetijska družba posredovala, da se cepljenje po drugih živinozdravnikih zvrši. Tudi občinska predstojništva in posamezniki, ki skrbijo za blagor kmetovalcev, se morejo obrniti z enako željo na podpisani glavni odbor, vendar v slučaju obilnih prigrasov pridejo najprej na vrsto podružnice, oziroma družbeni udje. Prigrase je poslati na podpisani glavni odbor, ki daje vsa tozadevna pojasnila in poskrbi za zvršitev cepitve.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

— **Nova vrsta marelice.** Prejeli smo od C. D. daljši dopis o takozvani Zaleščicki marelici, ki je sloveča na Gališkem, ker bogato rodi in je zelo finega in aromatičnega okusa. Prideluje se v veliki množini v okolici Zaleščiki, od koder jo izvažajo na Nemško, posebno v Berlin. S to marelico, ki je trdna in izvrstno vspeva v vinorodnem kraju, bi kazalo tudi pri nas delati poskušnje. Tamkajšnji kmetje jo sade po vrtovih po 3 m eno od druge. V 3. ali 4. letu začne roditi, v 12. letu pa začne hirati. Ker se cel tamošnji okraj peča s to marelico, prinaša ondotnim gospodarjem v dobrih letih do 80.000 K denarja. zeleti je, da se delajo tudi pri nas poskušnje s to marelico, da se prepričamo, ali bo kaj vredna za naše razmere ali ne. Kdor želi te poskuse napraviti, naj se oglasi pri kmetijski šoli na Grmu, ki hoče poskrbeti potrebne cepiče. Ako se ta vrsta pri nas sponese, jo hočemo pozneje natančneje opisati in sploh priporočati. Pri marelici igra podnebje zlasti vreme ob času cvetja veliko ulogo, zato hočemo počakati, da se natančneje prepričamo, kako se bo sponesla v našem kraju.

➡ **Ali je tvoj sosed naročen na „Dol. Novice“?**

Ameriški novičar.

Novi naročniki v Ameriki. Mladenič Janez Šašek v East Heleni, Montana, nam je poslal osem naročnikov „Dol. Novic“ in Karol Klemenčič v Milwaukee, Wis in Jožef Blatnik v Chisholm, Minn. sta nam obljubila, nabirati ondi in delovati za „Dol. Novice“. Vrlo dobro!

Raznoterosti.

* **Mornarice.** V Washingtonu so izdali letni pregled vojnih mornaric raznih držav. Iz knjige je razvidno, da zavzema vojna mornarica Zjed. držav drugo mesto na svetu. Zjedinjenim državam sledi takoj Nemčija, potem Francija in končno Japonska, dočim so vse ostale mornarice majhne in največja med malimi je italijanska. Anglija, ki zavzema prvo mesto, ima 61 oklopnih pravega reda, ki nosijo 910.330 ton. Zjed. države imajo 31 oklopnih z 449.796 tonami dočim ima Nemčija ravno toliko oklopnih, katere so pa manjše, kakor one Zjed. držav. Francija ima 26 oklopnih z 357.132 tonami, in Japonska 15 z 233.444 tonami. Ako pa oklopnicam prištejemo še oklopne križarke, potem je Nemčija s svojo mornarico daleč za Francijo. Ako se pa računa vojne ladje po številu ton, potem so tudi Zjed. države za Francijo, kajti Francija je s 516 vojnimi ladjami raznih vrst na drugem mestu. Japonska gradi le malo novih vojnih ladij, kajti v gradnji ima sedaj le dve oklopnici.

Smešnice.

(Nedolžen.) Sodnik: „Ali ste imeli že kedaj opravke pri sodišču.“ — Priča: „Žalibog!“ — „Kaj pa ste zakrivali?“ — „Nič, bil sem porotnik.“

(Skopuh) je umiral in žena mu prižge mrtvaško svečo. Skopuh se spne po koncu in pihne luč. — „Zakaj si pihnil luč?“ ga vpraša žena. — Mož odgovori: „Kaj mar ni škoda sveče, ker umrem lahko tudi v temi.“

(Slab spomin.) A.: „Kaj pa ti je rekla žena, ko si prišel na pustni torek tako pozno domov?“ — B.: „Kaj jaz vem, kaj je vse rekla; vsaj si vendar ne morem zapomniti tako dolge pridige.“

(Otročje.) „Mama, jaz bi rada, da bi ti vedno jezna bila.“ — „Zakaj pa želiš vendar to?“ — „Ker v jezi ne smejo starši otrok pretepati!“

Sejmi na Dolenjskem v mesecu sušču.

V Kandiji pri Novem mestu v četrtek 18.; na Raki 10.; v Žužemberku 17.; v Krškem 18.; v Višnji gori pondeljek po kvaterni nedelji 8.; v Črnomlju torek po kvaterni nedelji 9.; v Mirni peči pondeljek po sv. Jožefu 22.; v Metliki torek po sv. Jožefu 23.; v Mokronogu soboto pred tiho nedeljo 27.

Tržne cene v Novem mestu.

Imenovanje	Hektl. po		Imenovanje	Hektl. po	
	K	h		K	h
Šenica	19	52	Leča	13	66
Rž	18	84	Bob	9	08
Koruza	13	—	Ajda	11	71
Oves	7	48	Proso	12	36
Ječmen	11	71	Soršca	18	84
Krompir (mernik)	1	60	Lan	—	—
Fižol	13	66	Jajca po 9 za 40 vinarjev.		
Grah	14	96			

Tujci v Novem mestu.

Hotel Koklič: Šifer Fr., Platnar J., Moskovič M., dr. Vodušek, Fakin J., dr. Triller, Levec Fr., Dreise J., Paichel K. iz Ljubljane; Kveder J. iz Celja; Wirtitsch H. iz Celovca; Čelofiga J. iz Dobropolj; Makar Dako in Dragica; Arko A., Rudesch A. iz Ribnice; Mazzelle J. z gospo iz Gradca; Gerald J., Gatsch A. iz Krškega; Slajko dr. Trst; Arus H. iz Remscheid-a; Rižner J., Spanc F. iz Radeč; Zavorc A. iz Svibnega; Vodnik J. iz Šiške; Löwy S. iz Plzna; Beer J., Kornc dr. T., Hugh A., Königsberger S. iz Dunaja; Borovničar Fr. iz Pole.

Hotel pri Pošti: Kaiser H. iz Mokronoga; Rus J. iz Št. Vida pri Zatičini; Tomac S. iz Zagreba; Benteler E. iz Gradca; Perpar J. iz Hrušnega vrha; Czener F., Heitzner S. iz Dunaja; Strah M. iz Mirne; Debeljak F. iz Sp. Betji; Adamič J. iz Reselj; Vidmar J. iz Gaberji; Koracin A. iz Mokronoga; Rapina J., pl. Reilsberg R. iz Ljubljane; Lackner T. iz Solnograda; Tomazin V. iz Litije; Ferk A. iz Maribora.

Jakše: Jakob F., Režek F. iz Metlike; Dragovan A. iz Svržakov; Matjašič M. iz Rosalnice; Šimenc J., Mikuš L. iz Ljubljane; Režek J. iz Radovice; Čerovšek J. iz Krškega; Šimenc J. iz Sp. Šiške; Špacapan J. iz Renč; Jenič L. iz Zagreba.

U m r l i.

V Novem mestu so umrli meseca svečana: Marija Hočevar, dne 5. svečana; Marija Zevnik, dne 5. svečana; Marija Mihelič, dne 20. svečana.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Za kruhe sv. Antona 10 K. Vlč. g. duh. svetnik Miha Saje 5 K. Vlč. g. đekan Fr. Schweiger 20 K. G. oskrbnik Vukšenič 4 K. Vlč. g. župnik I. Šalehar 10 K. G. adjunkt Zdoljšek 4 K. G. major Alfr. Podboj 10 K. Za mesec marcij g. dr. Gv. Srebre 2 K. Drugi dobrotniki iz Novega mesta in Kandije 65 K. Dr. Jos. Marinko.

Loterijske številke.

GRADEC. 6. marca 75 39 29 8 15

Zahvala.

Potrjim srcem ob nenadni izgubi iskreno ljubljene soproga in očeta, gospoda

BERTELNA HUTTER,

kavarnarskega plač. markerja

zahvaljujem se vsem, kateri so za časa bolezni, oziroma pozneje se pokojnega, mene in otrok spomnili. Zlasti se pa zahvaljujem preč. duhovščini, slav. veteranskemu društvu, in vsem p. n. gg. gostom iz kavarne, da so mi takoj z milimi darovi za moje uboge sirote na pomoč priskočili.

NOVO MESTO, dne 10. marca 1909.

(61)

Kati Hutter.

Zahvala.

Za izraženo sočutje in mnogobrojno spremstvo naše preblage, nepozabne priminule mamice, gospe

ROZE ROSINA

izrekamo vsem najprisrčnejšo zahvalo.

V KANDIJI, 10. marca 1909.

(60)

Žalujoči ostali.

Krojaškega pomočnika

sprejme Jos. Paulin v Rudolfovem. (59)

Pozor!

Kupuje pšenico, orehe in vse druge deželne pridelke po najvišji ceni vsaki dan

(204-0-9) Jakob Paučič v Rudolfovem.

Pozor! Pozor! Pozor!

Na prodaj je iz proste roke

(53-3-2)

prodajalna z vso opravo na najboljšem prostoru tik farne cerkve radi preselitve. Poleg ste tudi dve njivi. Proda se le takemu, ki bode trgovino naprej vodil. Vpraša naj se pri Mariji Kalinger, trgovki v Št. Petru pri Novem mestu.

Zahvala.

PROŠT DR. SEB. ELBERT se v svojem in v imenu svojega brata JULIJA prav srčno zahvaljuje za izkazano spoštovanje v življenju njuni dragi materi in za izraženo sočutje ob smrti in pri pogrebu.

Prav srčna hvala tudi p. n. gg. pevcem.

NOVO MESTO, dné 9. marca 1909.

(18)

Domača umetnost za Dolenjsko!

FRAN VODNIK, podobar in pozlatar

v Novem mestu št. 59, zraven Frančiškanske cerkve,

se prav toplo priporočuje prečastiti duhovšini in cerkvenim predstojništvom v cenjena naročila za izvrševanje vsakovrstnih umetniško izdelanih

lesenih oltarjev, lec, krstnih kamnov, soh svetnikov, kipov od lesa, kamena, gipsa, itd.

Tudi stara cerkvena dela se popravljajo in prenavljajo prav strokovno dobro in po zmernih cenah. (31-0-4)

(52-15 2) Zanesljivi, v stroki zvedeni zastopniki se iščejo.

ESENCE fine kakovosti za takojšnje izvrstno izdelovanje vsakovrstnih opojnih pijač, finih namiznih likerjev in specialitet imam vedno v zalogi. — Poleg tega se dobi pri 80% kisovalna kislina, kemično čista, za izdelovanje najfinejšega kisa. Navodila in lepake pošljem brezplačno z vsako pošiljateljico. Ceniki brezplačno in pošt. prosto.

Carl Phillip Pollak, Essenzenfabrik PRAG, Mariengasse 18.

Podpirajte domača slovenska podjetja!

Franc Lapuh,

dimnikarski mojster za Novo mesto in okolico se najvljudneje priporočuje za vsa v njegovo stroko spadajoča opravila. — Postrežba točna. Cene primerne. (27-0-6)

Svoji k svojim!

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dné 11. febr. 1909 na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

FRANC SOUVAN sin

v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22 v Ljubljani.

(50-43-2)

Ceno posteljno perje.

1 kg sivega skubljenega perja K 2, polbelega K 2-80, belega K 4, finega K 6, najboljšega skubljenega K 8, sivega puha K 6, belega K 10, prsnega puha K 12, — — Od 5 kg nadalje poštnine prosto.

Dovršene postelje bogato napolnjene, iz zelo gostega, jako trpežnega rdečega, modrega, belega ali rumena nanking-bлага, 1 pernica velikost 170×116 cm z 2 blazinama, velikost 80×58, napolnjena z jako lepim mehkim perjem K 16, s polpubom K 20, s puhom K 24, posamezne pernice K 12, 14, 16, blazine K 3, K 3 50. K 4. Proti povzetju razpošilja poštnine prosto pri naročilu od K 10 nadalje. (1-19-11)

Maks Berger v Dešenici štev. 226. Češki les.

Za neugajajoče denar nazaj. — Ceniki zastoj in poštnine prosto.